

ni nobenega njegovih članov tukaj ali pa le jeden sam. Posvetovanja ta klub nobenega nima, ker se nikdar dovolj članov ne zbere. Pri vas so nekateri nezadovoljneži z velikim veseljem pozdravili novi klub, češ, polagoma se bodo vsi jugoslovanski poslanci zbrali okrog njega. Kdor je bolje poznal klubove člane, pač takoj sprva ni od novega kluba mnogo pričakoval.

Ta klub si je bil zastavil veliko nalogo. Da bi mogel tej veliki nalogi zadostiti, bi moral tudi jako pridno se udeleževati parlamentarnega delovanja. Poslanci malih klubov imajo težavno stališče, zaradi tega bi se morali še bolj truditi nego drugi, ne pa samo iz Dalmacije opazovati razmer na Dunaji. Posebno sedaj, ko je malo drugih poslancev na Dunaji, je prilika za majhne klube, da si pridobé ugled. Izid glasovanja je odvisen večkrat od peščice poslancev in tedaj tak klub s svojimi glasovi lahko odloči na jedno ali na drugo stran. Na ta način si pa klub dobi ugled, kar olajšuje njegovo delovanje.

Iz Prage 4. julija. (Izv. dop.) (Konec.)

Za nekaj časa se Mladočehi lahko na to opirajo, da so v valutnem odseku na novem denarji dosegli napis češkega kralja. Sicer ni to toliko zasluga Mladočehov, temveč nekdanjih zaveznikov Staročehov. Poljaki gotovo niso Mladočehom na ljubo glasovali za tako spremembo napisa na novih denarjih, temveč le zaradi tega, ker so mnogi člani Hohenwartovega kluba želeli, da se dá denarjem primernejši napis, nego je bil v vladni predlogi. To seveda ne bode odvrčalo Mladočehov, da bi te stvari ne proglašali jedino za svojo zaslugo in slabo poučeno občinstvo bode jim slavo pelo, posebno ker je stvar nekako v zvezi s češkim državnim pravom. Neprijetno za Mladočehe bi seveda bilo, ko bi, ko valutno vprašanje pride v plenumu na vrsto, državni zbor še zavrgel premenjeni napis. To se pa najbrž ne zgodi, ker vlada premembi ni ugovarjala. Seveda, če bi zavrgli vse valutne predloge v državnem zboru, tedaj bi tudi z omenjenim napisom ne bilo nič. V tem slučaju bi se pa Mladočehi že hitro lahko izmotali iz zadrege. Odklonjenje vrejenja valute bi proglasili za svojo zaslugo in bahali bi se, kak vpliv imajo na Dunaji.

Omenjal sem slučaj, ko bi bile valutne predloge zavržene, to pa zaradi tega, ker se na Dunaji zares nekaj kisa. Levičarji se branijo glasovati za vrejenje valute, ako jim vlada ne dovoli tega in onega. Tukaj v Pragi ne verujemo, da bi se levica upala naposled zares glasovati proti vrejenju valute. S tem bi se zamerila finančnim krogom, kateri jo pri raznih volitvah najbolj podpirajo. Vrejenje valute je tudi preveč zagovarjala kot državno potrebo, da bi sedaj mogla glasovati nasproti. Plener se ne bode upal pokazati za tacega sovražnika države.

Vsekako so pa sedanji politični odnošaji nezdravi. Če pri valuti ne pride do kacega prevrata, bode pa pri kakem drugem vprašanji. Levica bode vedno bolj silila v Taaffeja in mi ne verujemo, da bi se ji mogel dolgo

ustavljati. Najbrž bode moral jej storiti kako uslugo. Levičarji tudi Taaffeja tako dolgo podpirati ne bodo mogli, ker nanje preveč pritiskajo nemški nacionalci in pa nemški volilci sploh. Levica je storila isto napako, kakor Mladočehi. Razburila je s kričanjem občinstvo in s tem zgubila prejšnjo svobodo.

Kako bi Mladočehi sedaj lahko mnogo storili za svoj narod, da nimajo zvezanih rok. Ko se levica kuja in brez nje vlada nima večine, bi Mladočehi lahko ž njo začeli pogajanja. Češko državno pravo bi morali malo odložiti. Zadovoljiti bi se morali s tem, če jim na Dunaji obljubijo, da se to pravo izvrši ob ugodnem času. Vedeti je namreč treba, da vlada sedaj pri najboljši volji v tej stvari Čehom ustreči ne more. Zahtevali naj bi pa od vlade, da izvede popolno enakopravnost vsaj v vsem vnanjem poslovanji na Moravskem in v Šleziji in da se osnujejo v deželah češke krone, vse še potrebne češke šole in da se upihne luč umetni nemški večini v deželnem zboru moravskem. Kdor pozna razmere na Moravskem, zlasti pa v Šleziji, tisti že ve, kake velike važnosti bi bile take pridobitve. Vlada bi pa v sedanjem težavnem položaji tudi to dovolila, da se le otrese levičarskega nadlegovanja. Tudi za nas Slovence bi Mladočehi sedaj lahko mnogo storili in tako pokazali, kako da cenijo slovansko vzajemnost.

Žal, da sedanjega ugodnega položaja si ne morejo Mladočehi izkoristiti. Kakor hitro bi namreč v vsaki priliki ne naglašali državnega prava, pa so ob zaupanje pri narodu. Tak je sad toliko proslavljene radikalne politike; v take zadrege zagazi, kdor preveč obeta. Mladočeška osoda naj bi bila v svarilo drugim slovanskim politikom.

Politični pregled.

Državni zbor. — V seji poslanske zbornice dne 5. julija razpravljal se je — kakor smo že poročali — predlog posl. Pacaka, ki gre na to, da naj zbornica preišče, jeli naučno ministerstvo, odpustivši posl. Spinčiča iz državne službe, kršilo poslansko imuniteto. Ker je bil posl. Pacak zadržan, poročal je posl. dr. Herold. Poročevalec v daljšem govoru jedrnato dokazuje, da se je naučna uprava z odstavom posl. Spinčiča od službe pregrešila zoper sedanjo državno pravno uredbo države. Posl. Spinčič se s svojimi izjavami v Zagrebu ni nič pregrešil in tudi pri volitvah v Istri gibal se je v postavnih mejah, oziroma je spolnoval le svojo narodno dolžnost. K sklepu pravi poročevalec, da zadeva Spinčičeva ne sme biti osobna ali strankarska stvar: ta stvar je za ves parlament častna stvar. Parlament mora strogo varovati imuniteto poslancev. Poročevalcu donelo je od vseh strani živo odobravanje in ploskanje. Posl. dr. Kramarj močno prijema naučnega ministra rekoč: on ni sposoben za nič in za vse. Dalje apeluje govornik na levičarje in pravi, da naj ne bodo preveč hladne sodbe o tej zadevi, temveč naj pomislijo, da se jim oziroma kakemu njihovemu pristašu tudi danes ali jutri kaj tacega lahko zgodi. Posl. Pernerstorfer graja, da se je ta zadeva tako zavlekla in odločno trdi, da je afëra Spinčičeva očitno kršenje imunitete. Govornik meni, da veter, kateri je vrgel posl. Spinčiča raz profesorski stol, prihaja iz Ogerske. Naučni minister Gautsch odgovarja, a prav nesrečno. Pravičnih trditelj predgovornikov ne more ovreči. Mej govornom čuli so se pri posameznih trditvah živahni ugovori. Posl. dr.

Zucker pravi, da četudi je naučni minister skušal vso zadevo olepšati, vendar se mu to ni posrečilo in obsodbe Spinčičeve neugodni vtis ostane neizbrisen. Govornik povdarja potrebo reforme pri določbah o imuniteti, kajti sicer ni noben poslanec zunaj zbornice varen. Posl. dr. Bareuther v imenu nemških nacionalcev protestuje proti počenjanju vlade in izjavlja, da bode glasoval za Pacakov predlog. Posl. dr. Lueger pravi, da je minister z obsodbo posl. Spinčiča pravice članov te visoke zbornice najočitneje prekršil. Spinčič bil je obsojen zato, ker so hoteli to Ogrri. Na Angleškem bi ministra prisilili, da prosi pred vso zbornico poslanca Spinčiča odpuščenja, da je zakrivil takšno hudodelstvo. Konečno govornik zahteva, da se stvar prej ko mogoče reši. Luegerjev govor je zbornica odobraval. Pravosodni minister grof Schönborn trdi, da je bilo postopanje disciplinarne komisije pravično. Posl. dr. Weeber v imenu leveice izjavi, da bo ta glasovala za predlog; isto izjavi za poljski klub posl. Abrahamowicz. Posl. Stalitz in Bartoli zagovarjata lojalnost tržaških in isterskih Italijanov. Posl. dr. Zucker odgovarja pravosodnemu ministru, posl. dr. Herold pa zavrača ministra Gautscha. Posl. dr. Lueger dobro zavrne posl. Stalitz in Bartolija rekoč: Pri krstu ladije „Cesar Franc Jožef I“ v Trstu videli smo pred leti razne stvari, a patrijotizma tržaških Italijanov nismo opazili nikjer. Istrski Italijani so iredentovci in ker bi sosednja kraljevina mogla kdaj poželeti si to deželo, mi je ljubše, če je hrvatska, kakor če je italijanska. Na to vsprejela je zbornica ednoglasično Pacakov predlog. Zbornica je potem vsprejela v tretjem branji s 149 proti 131 glasom zakonski načrt o uredbi stavbenih obrtov. Proti so glasovali poljski, češki in konservativni klub, za pa nemški liberalci, antisimitje nemški nacionalci in Coroninijevci. Ko bi bila konservativni in poljski klub v večem številu v zbornici zbrana, bi bilo glasovanje nasprotno izpalo. V tej seji vsprejel se je tudi predlog posl. dr. Kathreina, ki gre na to, da naj vlada odpomore s posojili onim posestnikom, ki so poškodovani po elementarnih neizgodah. Posl. dr. Roser je predlagal, naj vlada v bodoče podpira tiste rodbine, katerim je reditelj poklican k vojaškim vajam.

V seji dne 6. julija bilo je na vrsti poročilo budgetnega odseka, s katerim se naučnemu ministru dovoljuje 8 milijonov gld. za razne poprave, dozidavanja itd. pri vseučiliščih. Pri tej priliki potezali so se posl. Zucker, Masaryk in Blažek za češko vseučilišče v Pragi, posl. Seichert, Začek za obnovljenje vseučilišča v Brnu, posl. Plener za nemško vseučilišče v Pragi, posl. Heilsberg in Hoffmann-Wellenhof za vseučilišče v Gradcu, posl. Luzzato pa se je potegoval za italijansko vseučilišče v Trstu, češ, da je še Bosna in Hercegovina v znanstvenem oziru boljša nego so Italijani v Trstu. Naposled je zbornica vsprejela zakon v drugem in tretjem branji. V istej seji vsprejel se je tudi zakon, ki določuje nova polajšanja za hišni davek v Trstu in sta se rešila še dva železnična predloga. Prvi zadeva železnico iz Eisenerza v Vordernberg, za katero se je povišalo državno poroštvo, drugi pa zadeva zgradbo nove železnice iz Janjic v Bugojno v Bosni. Mestu Brodyju dovolilo se je državno posojilo 350.000 gld. za stavbo vojašnice.

V seji dne 7. julija razpravljalo se je v vladni predlogi glede odvracanja živinske kuge. Oglasilo se je več govornikov in poudarjalo potrebo, da je treba ednakega zakona tudi za ogerske dežele, ker le tako bo imel ta zakon zaželeni vspeh. Tudi so poslanci pri tej priliki vlado pozivali, da naj več za kmetijstvo stori. Zakon se je na to vsprejel. Nadalje razpravljala se je v tej seji tudi vladna predloga glede rudniških blagajnic. Pri tej priliki govorilo se je tudi o veliki pribramski nesreči. Po priporočilu poljedelskega ministra Falkenhayna se je na to načrt zakona vsprejel neizpremenjen.

V seji dne 8. julija razpravljalo se je v predlogih zaradi varstva delavcev pri dunajskih prometnih napravah. Govorilo je več poslancev. Naposled bila je vladna predloga vsprejeta. Poslanec Plener naznanja v imenu komisije glede draginjskih priklad državnim uradnikom, da se je ta izrekla za svoto $\frac{1}{2}$ milijona goldinarjev. Po kratki debati, ki se je na to vnela, vsprejela je zbornica predlog, da je za draginjske priklade državnim uradnikom dovoliti 1 milijon goldinarjev, z 69 proti 48 glasom.

V seji dne 11. julija pričela se je debata v uravnavi valute. Posl. Szczepanowski je kot poročevalec pričel debato, in je v svojem daljšem govoru povdarjal veliko splošno korist, kojo nam bo prinesla nova valuta. Za besedo oglasila se je cela vrsta proti- in zagovornikov. Za valuto govoril bo tudi naš posl. Šuklje. Prvi protigovornik bil je mladočeški posl. Eim. On nasprotuje uravnavi valute iz političnih ozirov. Mladočehi ne zaupajo nič sedanji vladi in zaradi tega ji tudi tega ne morejo dovoliti. Posl. Treuinfels je za uravnavo, posl. Schlesinger izreka se pa odločno zoper njo. Posl. Jaworski podpira vladno predlogo in izjavlja v imenu poljskega kluba, da bode glasoval za valuto iz narodno-gospodarskih ozirov, ker upa, da bo ta v blagor državi. Govorila sta še posl. Kramař in Bärnreither. Posl. Spinčič in tovariši interpelujejo vlado, zakaj se ne razpišejo občinske volitve v Višnjanu v Istri.

Češko. — V nedeljo so v Vinohradih pri Pragi Mladočehi imeli shod. Pri tem shodu je pa neki trgovec zagovarjal zvezo s Staročehi, ali je to vzbudilo tak hrup, da je vladni zastopnik moral shod razpustiti. — Po severnem Češkem se širijo nemško-narodne agitacije, ki niso naperjene le proti Čehom, temveč tudi proti nemški liberalni stranki. Vodstvo praške kazine vidno zgublja zaupanje, od kar se je sprava razbila.

Dolenja Avstrija. — Dolenjeavstrijski liberalci so prekrstili svojo stranko v napredno in sedaj snujejo odbore po vsej deželi, ki bodo osrednjemu vodstvu na Dunaji o vsem poročali. Liberalci se boje, da jih protisemitje izrinejo iz vseh zastopov, zato pa hočejo napeti vse sile, da se ohranijo. Najbrž bode pa vse že prepozno. — Za izprazneni mandat v dunajskem srednjem mestu, katerega je imel dr. Herbst, so se že oglasili štirje kandidati, mej njimi dr. Kronawetter.

Hrvatsko. — Vladni listi oporekajo, da bi vlada nameravala jugoslovansko akademijo preorganizovati v hrvatsko. Od drugih strani se pa čuje, da je za to že vse pripravljeno, samo, da vlada ne poprime inicijative. V saboru bode kak poslanec predlagal, da se akademiji premeni ime in vlada bode potem že to svoje storila. Pristaši nezavisne stranke mislijo, da se taka preosnova na podlagi zakonov ne da izvršiti. Ali mi smo pa preverjeni, da bode vlada in saborska večina že našla kaka pot.

Ogersko. — Mej Rumuni se snuje ustavoverna stranka, katera se hoče udeležiti volitev in v državnem zboru zagovarjati rumunske težnje. Koliko je novi stranki zaupati, ne vemo. Prav lahko je mogoče, da je vse kaka madjarska intriga. Madjari bi pač radi spravili nekaj rumunskih renegatov v državni zbor, da bi potem lahko rekli, da so tudi Rumuni v zboru zastopani.

Bismarck in nemški cesar. — Razpor mej Bismarckom in nemškim cesarjem postaja vedno resnejši. Glasilo nemške vlade „Reichsanzeiger“ čutilo se je dolžno Bismarckove trditve glede slabe politike in gospodarjenja sedanje nemške vlade odločno zavrniti in priobčilo celo dva uradna akta, ki jasno pričata kako slabi odnošaji so mej Bismarckom in nemškim cesarjem. Prvi akt je pismo na vse nemške diplomatične zastopnike v inozemstvu, v katerem se tem naroča, da naj razložijo dotičnim vladam, pri katerih so poverjeni da Bismarckovemu govoričenju ni pripisovati nobene veljave in da bode

cesar že skrbel, da bivši kancelar ne pride do nobenega vpliva več v državi. Drugi akt je pa pismo na nemškega veleposlanika na Dunaji, v katerem se naglašča, da na pobotanje nemškega cesarja z Bismarckom niti misliti ni, in v katerem se veleposlaniku naroča, da se svatbe Bismarckovega sina ne vdeleži in da naj obvesti grofa Kalnokya o odnošajih in razmerah nemškega cesarja proti Bismarcku. Iz teh dveh pisem je razvidno, da je Bismarck za zmirom odigral svojo vlogo in da je in ostane politično mrtev, to je, da si ne pridobi nikoli več nobenega vpliva na nemško politiko. Na vse to pa Bismarck ni obmolnil, temveč je odgovoril prav ostro na vladne napade. V svojih listih pripoveduje, kako je bil s siloma odslovljen iz službe, kako se je s početka branil dati ostavko, kako je cesarju razlagal nevarnost, če odstopi, in kako se mu je naposled brez vsakega povoda vposlal dekret v slovo. Te podrobnosti vzbudile so splošno pozornost. — Kako se bodo te čudne razmere mej Bismarckom in cesarjem poravnale, se ne ve, Bismarck ne bode takoj odjenjal, zato ker ima narod za seboj.

Francija. — V Parizu delajo se velikanske priprave za razstavo, ki se ima vršiti ondi l. 1900. Razstava obeta biti velikanska in gotovo mnogo sijajnejša, nego je bila ona l. 1889; to pa zato, ker se bodo prihoduje razstave vdeležile nekatere evropske velike države oficijelno, česar l. 1889. niso mogle storiti, ker se je z razstavo proslavljala stoletnica velike revolucije. Republičanski predsednik Carnot je že podpisal dekret, s katerim se otvoritev razstave definitivno določa na l. 1900. — V zbornici zahteval je neki poslanec od mornarskega ministra Cavaignac-a pojasnila glede vojaških razmer v Dahomeji. Ker ta ni dal dovoljnega odgovora predlagal in vsprejel se je dnevni red, s katerim se ministerstvo ni strinjalo, temveč zapustilo dvorano in sklenilo podati ostavko. Le vsled prigovarjanja nekaterih poslancev in senatorjev ter Carnota samega se je posrečilo, ministerskega predsednika Loubeta pridobiti za to, da je odnehal od ostavke skupnega ministerstva in se je sklenilo, le mornarskega ministra nadomestiti z drugim

Shod treh vladarjev. — Govori se, da se v Spali na Ruskem še letošnje poletje ali pa jeseni snidejo ruski car, avstrijski in nemški cesar. Z drugih strani se ta vest zopet zanikava in riše kot izmišljena. Koliko je na obojem resnice, pokazala bode bližnja prihodnost.

Anglija. — Začetkom pretečenega tedna pričele so se volitve v narodno zbornico. Liberalna Gladstonova stranka prodira zmagonosno in celo konservativni listi že priznavajo, da bo ta stranka pridobila večino vsaj 20 do 30 glasov, s katero večino se pa ne bodo mogle zvršiti nobenevažne državne preosnove.

Obrtnija.

Šolska razstava c. kr. obrtnih strokovnih šol v Ljubljani.

Kakor smo uže poročali svojim bralcem, napravili sta strokovni šoli za lesni obrt in za umetno vezenje ter šivanje čipk razstavo šolskih del v redutni dvorani. Razstava je bila zelo bogata. Širni prostori velike dvorane, kjer zborujejo sicer naši deželni poslanci, so bili kar prenapolnjeni raznih izdelkov, narejenih od nadobudne mladine, ki obiskuje imenovana zavoda. Letos je strokovna šola za lesni obrt prvič imela svoj 4. in zadnji letnik, zato pa je podajala razstava obiskovalcu popoln pregled učnega načrta in delovanja. Ženski oddelek je letos do-

končal uže drugič svoj kurs, ta oddelek in razstava njegova je bila povsem taka, da je bilo vsakemu mogoče razviditi iz nje delokrog mladega zavoda.

Ko si stopil v redutno dvorano, opazil si takoj ogromno množino risarij, ki so krile mize in stene. Videl si liste prostoročnega in geometrijskega risanja, barvane in nebarvane; poleg njih risarije projektivne geometrije in nauka o sencah. Lična dela iz predmetov: prosto risanje po modelih in arhitektonsko oblikoslovje so popolnjevale skupni in vgodni vtis. Povsodi si mogel opaziti skrbno delo in dokaj razuma za stvar. Premnoge risarije so bile celó izvrstne in glasne priče nadarjenih naših dečkov. Posebno pohvalno moramo omenjati strokovnih risarij. Rezbarji so razstavili risane okvire, kapitele, altarje, okraske in drugi drobiž, kakoršnega izdeluje rezbar; mizarji pa so se ponašali z velikim številom risarij, predstavljajočih v raznih tehnikah pobišno in stavbeno opravo: mize, omare, stole, postelje, okna, vrata itd. Te risarije so posebno vgažale vsled skrbnega dela in velike točnosti. Zraven risarij je bilo izloženih tudi dokaj praktičnih del. Strugarji so kazali učni red za les in kovinsko tiskarijo, potem pa celo vrsto različnih dovršenih objektov: svečnike, krožnike, stebriče, stojala, stole itd. Mizarji so imeli na ogled postavljen učni red za začetnike, razne omarice, profili, stoli, miza, lepa omara za salon v orehovem lesu in z vložki ogerskega jesena, krasen hišni oltarček itd. Rezbarji so se ponašali z raznoličnimi izdelki, na pr. okviri, kasetami, konzolami, stojali in okraski; nadalje s figuralnimi objekti v relifi in v okrogli podobi. Glave Matere Božje, angeljev in sv. Janeza so posebno vgažale. V oddelku za modeliranje in litje iz gipsa smo opazili veliko število krasnih okraskov, akantovih listov, kapitelov in pilastrov, cele glave, n. pr. podobo Nj. Veličanstva, podobo malega dečka, naprsno podob, Herma itd. Nekateri predmeti so bili tudi žgani kakor pečni okraski. Vrh teh strani kazali so razni zvezki, kako napredujejo učenci v teoretičnih predmetih, posebno pa v spisji in v knjigovodstvu.

Drugi oddelek dvorane je bil namenjen šoli za umetno vezenje. Na mizah in stenah je vabila ona lepa drobnina, s katero si krasi človek tako rad svoj dom in svoje telo. Preproge za okna, mize in postelje, rutice, peče, stenski okraski, zastori za peči in postelje, kasete blazine in dokaj družih lepotin je bilo razstavljenih. Tudi cerkvena umetnost je bila vrlo zastopana. Mašni plašč, velum, burza, lepa štola in dr. so pričali, da se tudi to polje pridno in vspešno goji na zavodu. Dokaj ličnih risarij je kazalo, kako umno in vstrajno se poučuje na šoli najvažnejši ta predmet.

Pri tolikem številu razstavljenih krasnih objektov se ne smemo čuditi, da je bil tudi obisk razstave jako mnogobrojen. Od jutra do večera so prihajali ljudje, da so si ogledali, kaj podajata obrtna zavoda svojim učencem. Tudi preblagorodni gospod deželni predsednik, baron Winkler z gospo soprogo je počastil razstavo in se navzočemu ravnatelju Ivanu Šubicu nasproti jako